

**“Beide ziekenhuizen zijn
‘op mensenmaat’ en bieden
een familiale en vertrouwde
werkomgeving.”**

Kwalitatieve, toegankelijke en betaalbare zorg voor de inwoners van de Vlaamse Ardennen en ver daarbuiten. ZORG is er voor iedereen.

Het zorglandschap evolueert met rasse schreden. ZORG-ziekenhuizen, AZ Sint-Elisabeth en AZ Glorieux, zijn druk in de weer met de verdere uitbouw en verdieping van hun samenwerking. Op die manier kunnen artsen, verpleegkundigen, paramedici en alle andere medewerkers van beide ziekenhuizen volop kennis en ervaring uitwisselen.

In deze tweede editie van het magazine ZORG Connect lees je meer over het project Cleanroom, de dienst Pneumologie, Persoonsgerichte zorg, ... Je ontdekt ook het dossier robotchirurgie en enkele ZORG-stories uit de wandelgangen van AZ Glorieux in Ronse en AZ Sint-Elisabeth in Zottegem.

Veel leesgenot!

Manuel Valcke
Hoofddarts AZ Sint-Elisabeth

Bjorn Ghillemin
Hoofddarts AZ Glorieux

ZORG Connect is een viermaandelijks magazine van vzw ZORG (samenwerking tussen vzw Werken Glorieux Ronse en AZ Sint-Elisabeth Zottegem)

Verantwoordelijke uitgever: Stefaan Blomme, Stefaan Modest Glorieuxlaan 55, 9600 Ronse | **Redactie:** Communicatiecel vzw ZORG

Foto's: Nicolas Vantomme, Jeroen Vranckaert & Communicatiecel vzw ZORG | **Contact:** info@zorg-ziekenhuizen.be - 09 364 82 90

IN DE PERS

Ziekenhuisgroepering vzw ZORG officieel erkend door de Vlaamse overheid

APOTHEEK

Project 'Cleanroom in ZORG': "We slaan hierbij de handen in elkaar om samen te voldoen aan de PIC/S-normen."

IN DE KIJKER

Een nieuw tijdperk voor de dienst Pneumologie

DOSSIER: ROBOTCHIRURGIE

Onze artsen aan het woord over de Spine robot, knierobot en Da Vinci robot

IN DE WANDELGANGEN

Een exclusieve blik in het Chirurgisch Dagziekenhuis van AZ Glorieux en de afdeling Heelkunde in AZ Sint-Elisabeth

KWALITEIT

Samen streven naar de optimale ziekenhuisbeleving voor patiënten en hun naasten

EN OOK

Terugblik opening Niercentrum en Tiendaagse van de Geestelijke Gezondheid	34
ZORG-ziekenhuizen bieden medewerkers veel groeikansen	36
Evenementen die je niet wilt missen	42

Ziekenhuisgroepering vzw ZORG officieel erkend door de Vlaamse overheid

Zottegem/Ronse, 28 november 2023 – vzw AZ Sint-Elisabeth Zottegem en vzw Werken Glorieux Ronse werden door de Vlaamse overheid nu ook officieel erkend als ziekenhuisgroepering vzw ZORG.

Ziekenhuisgroepering

vzw ZORG officieel erkend

AZ Sint-Elisabeth te Zottegem en AZ Glorieux te Ronse zijn op basis van een ziekenhuisgroepering, erkend de dato 11/10/2023, een erkend juridisch geformaliseerd duurzaam samenwerkingsverband aangegaan. Hierbij worden afspraken gemaakt met betrekking tot de taakverdeling en complementariteit op het vlak van aanbod van diensten, disciplines en/of uitrustingen. Om aldus beter te beantwoorden aan de behoeften van de bevolking en de kwaliteit van de gezondheidszorg te verbeteren in de Vlaamse Ardennen.

De ziekenhuizen AZ Sint-Elisabeth en AZ Glorieux bouwen al enige tijd aan een duurzaam samenwerkingsverband om de zorg in de Vlaamse Ardennen naar een hoger niveau te tillen. Beide ziekenhuizen zijn ook lid van het E17-ziekenhuisnetwerk.

Toegankelijke zorg

De samenwerking tussen de beide ziekenhuizen in de groepering vzw ZORG situeert zich op medisch en niet-medisch vlak waarbij de hoge kwaliteit

van zorg en behandelingen evenals de regionale toegankelijkheid centraal staan. Door middel van de samenwerking beoogt de groepering vzw ZORG de verdere uitbouw van een gemeenschappelijke strategische visie zodat het gezamenlijk zorgaanbod op de meest kwaliteitsvolle en performante wijze aansluit op de zorgnoden in de Vlaamse Ardennen.

In stroomversnelling

De basis van vzw ZORG werd reeds gelegd in 2018 en kwam in 2021 in een stroomversnelling met de aanstelling van Stefaan Blomme als overkoepelend algemeen directeur. De naam ZORG werd gekozen omdat zowel de eerste letter van Zottegem als die van Ronse erin vervat zitten. Blomme: “We willen met vzw ZORG een duurzame samenwerking realiseren om kwalitatieve, toegankelijke, betaalbare en geïntegreerde zorg te verlenen in de Vlaamse Ardennen. Deze officiële erkenning van vzw ZORG vormt een nieuwe, belangrijke mijlpaal in dit integratieproces.”

Ziekenhuisgroeperingen, in hun verschillende vormen, hebben tot doel de kwaliteit van de geneeskunde en de organisatie van de gezondheidszorg te verbeteren.

Geïntegreerde ZORG

Vzw ZORG wil volwaardige, geïntegreerde zorg aanbieden in de regio Vlaamse Ardennen. De groep AZ Sint-Elisabeth in Zottegem en de groep Werken Glorieux in Ronse bestaan, naast de beide ziekenhuizen, ook uit woon- en zorgcentra, kinderdagverblijven, dienstencheque-ondernemingen en assistentiewoningen. Op korte termijn hoopt vzw ZORG ook op deze domeinen verder te integreren samen met andere regionale zorgactoren.

Blik op de toekomst

Met vzw ZORG willen de bestuursorganen, de medische raden, de ondernemingsraden, de directies, de artsen en de medewerkers van vzw AZ Sint-Elisabeth en vzw Werken Glorieux proactief inspelen op de ingrijpende veranderingen in het zorglandschap, waarbij de zorg de komende tien jaar steeds meer georganiseerd zal worden in netwerken en geïntegreerde zorgketens. Daarmee aligneert vzw ZORG zich op de toekomstige beleidsdoelstelling van de Vlaamse overheid.

Project ‘Cleanroom in ZORG’: “We slaan hierbij de handen in elkaar om samen te voldoen aan de PIC/S-normen.”

Sinds september 2023 ontfermt dr. apr. Lies De Bock binnen ZORG-ziekenhuizen zich samen met een kernteam over het project ‘Cleanroom in ZORG’. AZ Glorieux Ronse en AZ Sint-Elisabeth Zottegem slaan hierbij de handen in elkaar om samen te voldoen aan de PIC/S-normen. Deze normen zijn vanaf 2026 wettelijk verplicht voor alle ziekenhuizen.

Over infrastructuur, procesflows en traceerbaarheid

In een ziekenhuisapothek worden bepaalde geneesmiddelen bereid door de ziekenhuisapothekers en apothekassistenten, zoals bereidingen voor chemotherapie, gelulen, siropen en zalven of bepaalde steriele bereidingen.

Vanaf 2026 moet elke ziekenhuisapothek voldoen aan de PIC/S-normen om deze bereidingen te mogen maken. De PIC/S-normen zijn een hele set eisen met betrekking tot infrastructuur, procesflows

en traceerbaarheid die de kwaliteit en veiligheid van de bereidingen kunnen garanderen.

Al deze bereidingen worden in de toekomst gemaakt in een Cleanroom. Dit betekent letterlijk een ‘propere kamer’. Kortom, het zijn lokalen waarin de contaminatie door deeltjes en micro-organismen zoveel mogelijk beperkt wordt door het toepassen van luchtstromen, drukverschillen, reinigingsprocessen en strikte omkleedprocedures. Door de bereidingen bovendien te maken in een isolator of een LAF-kast, bekomen we de best mogelijke kwaliteit.

Foto kernteam Cleanroom in ZORG – Van links naar rechts: Kato Leyman, Pieter Colman, Ilse Vanlerberghe, Maïté Van den Daele, Lies De Bock

Strengere normen vergen intense samenwerking

Om tijdig te voldoen aan de strenge normen zal er de komende jaren een intense samenwerking ontstaan tussen AZ Glorieux en AZ Sint-Elisabeth. In de toekomst zullen alle bereidingen voor de beide ziekenhuizen in AZ Sint-Elisabeth in Zottegem bereid worden. Bovendien zal een klein deel van de bereidingen voor de ZORG-ziekenhuizen aangeleverd worden door AZ Groeninge Kortrijk. De Coördinatiecel Apotheek ZORG staat in voor de sturing van dit project. Het kernteam bestaat uit dr. apr. Lies De Bock als projectmanager, de twee hoofdapothekers apr. Maïté Van Den Daele en apr. Pieter Colman en 2 kernleden: apr. Kato Leyman van AZ Sint-Elisabeth Zottegem en apr. Ilse Vanlerberghe van AZ Glorieux Ronse.

Kwaliteit, gelijkwaardigheid en economisch verantwoorde keuzes

Aangezien het project zoveel verschillende facetten heeft, wordt het opgedeeld in twee deelprojecten die onderling steeds nauw verbonden zullen blijven. Kato is verantwoordelijk

voor het deelproject ‘Bouw en uitbating van de Cleanroom’. Ilse is verantwoordelijk voor het deelproject ‘Aanpassingen (zorg)processen buiten de Cleanroom’.

Patiënt steeds centraal

De patiënten in de ZORG-ziekenhuizen staan centraal en zullen zorg en bereidingen van de hoogste kwaliteit (blijven) ontvangen. De processen in de beide ziekenhuizen worden uniform opgezet. De gelijkwaardige en uniforme processen dragen mee bij aan een efficiënte uitbating van de Cleanroom. Gezien de belangrijke financiële impact van de bouw, inrichting en uitbating van een Cleanroom, zal elke keuze weloverwogen en economisch verantwoord genomen worden.

In dit project staan de ZORG-ziekenhuizen voor een lange lijst uitdagingen die we enkel door een transparante en hechte samenwerking kunnen aanpakken. De rode draad doorheen het project bestaat uit kwaliteit, gelijkwaardigheid en economisch verantwoorde keuzes.

“

Dankzij de realisatie van een Cleanroom in de ZORG-ziekenhuizen zijn we futureproof om volgens de hoogste standaarden alle (chemo-)bereidingen te maken.

– DR. APR. LIES DE BOCK

Een nieuw tijdperk voor de dienst Pneumologie

Er waait een frisse wind door het zorglandschap van de Vlaamse Ardennen. Sinds april 2023 werken AZ Glorieux Ronse en AZ Sint-Elisabeth Zottegem strategisch samen onder de noemer ZORG. In dat kader bundelde de dienst Pneumologie van AZ Sint-Elisabeth Zottegem de krachten met de dienst Pneumologie van AZ Glorieux Ronse. De ZORG-ziekenhuizen hebben als doel kwalitatieve, toegankelijke, betaalbare en geïntegreerde basiszorg te bieden aan de inwoners van de Vlaamse Ardennen en ver daarbuiten. Dat allemaal vanuit één beleidsvisie en met een open houding naar andere zorgverleners in de regio.

Dr. Elke Van Schoote
AZ Sint-Elisabeth

Dr. Kelly Strickaert
AZ Sint-Elisabeth, AZ Glorieux

Dr. Selene Kock
AZ Sint-Elisabeth

Dr. Patrick Alexander
AZ Glorieux

Dr. Carl Gysbrechts
AZ Glorieux

Dr. Edwin Hill
AZ Sint-Elisabeth, AZ Glorieux

Zeskoppig team, compleet zorgaanbod

Dr. Elke Van Schoote coördineert de dagelijkse werking van de dienst Pneumologie te AZ Sint-Elisabeth Zottegem. Dr. Edwin Hill staat in voor de coördinatie van de dagelijkse werking te AZ Glorieux Ronse. Dr. Patrick Alexander zal de overkoepelende associatie Pneumologie ZORG vertegenwoordigen.

Dr. Kelly Strickaert en dr. Elke Van Schoote kenden elkaar reeds lang voor deze samenwerking.

Deze overkoepelende dienst bestaat uit zes pneumologen, die raadplegingen houden in één of beide ziekenhuizen. Samen zorgen ze voor de verdere uitbouw van de overkoepelende dienst Pneumologie, met als doel patiënten in de Vlaamse Ardennen de beste zorgervaring te bieden dichtbij huis.

Elke pneumoloog uit het team staat in voor Algemene Pneumologie en biedt daarnaast nog één of meerdere subspecialisaties aan:

- Dr. Elke Van Schoote en dr. Kelly Strickaert zijn gespecialiseerd in Thoracale Oncologie en Slaaplabo
- Dr. Selene Kock specialiseert zich verder in Slaaplabo
- Dr. Edwin Hill is gespecialiseerd in Slaaplabo
- Dr. Patrick Alexander is gespecialiseerd in Intensieve Zorg en Thoracale Oncologie
- Dr. Carl Gysbrechts is gespecialiseerd in Intensieve Zorg en Infectiologie

Aanbod en expertise

De overkoepelende dienst is actief in vier deelgebieden:

- Algemene Pneumologie, zoals astma, COPD, infectieziekten, ...
- Slaapgerelateerde pathologie
- Thoracale Oncologie (in samenwerking met het E17-ziekenhuisnetwerk en UZ Gent)
- Rookstopbegeleiding (in samenwerking met een Tabakoloog)

Voordelen patiënten en professionals

De nieuwe samenwerking biedt heel wat voordelen voor patiënten en medische professionals.

Ruim aanbod aan specialisaties verzekerd

De samenwerking stelt de overkoepelende dienst Pneumologie in staat om specialisaties te blijven aanbieden. Van algemene aandoeningen tot complexe Thoracale Oncologie, zo behouden patiënten de toegang tot diverse expertisegebieden.

Voor alle pneumologische zorg kunnen patiënten terecht in AZ Sint-Elisabeth en AZ Glorieux, dankzij deze nauwe samenwerking. Kortom, een adequaat tweedelijnscentrum met ruime expertise in huis.

Medische kruisbestuiving, nieuwe realiteit

Het is de nieuwe realiteit als je naar het zorglandschap kijkt: er zijn veel nieuwe groeperingen, fusies, ... Door gezamenlijk te bouwen aan een overkoepelende, innovatieve toekomst voor de dienst Pneumologie, worden de inzichten en technologische vooruitgang van beide ziekenhuizen gebundeld. Dit kan leiden tot betere behandelingsmogelijkheden en zorgkwaliteit. Onderling worden specifieke casussen uiteraard ook besproken waardoor de kennisuitwisseling tussen beide ziekenhuizen verhoogt. Op termijn kunnen beide ziekenhuizen ook samen dure toestellen aankopen en hoeft niet elk ziekenhuis elk toestel in huis te hebben.

Zo startte AZ Sint-Elisabeth, geïnspireerd door AZ Glorieux, de slaaponderzoeken thuis met CPAP op, waardoor de wachtlijst voor diagnostische slaaponderzoeken korter wordt.

Wachttijden patiënten dalen

De tijden zijn veranderd. Ziekenhuizen gedroegen zich voorheen eerder als concurrenten. Nu vragen alle zorgverstrekkers elkaars hulp om de wachttijden voor patiënten te doen dalen of om bepaalde problemen samen op te lossen. Er zijn steeds meer specialisaties, steeds meer therapieën, ... Samenwerkingen zoals die van ZORG-ziekenhuizen zijn in de toekomst een must om een sterke en accurate gezondheidszorg te kunnen blijven aanbieden.

Aantrekkingskracht ZORG-ziekenhuizen

Deze samenwerking is ook een must om nieuwe artsen te kunnen aantrekken. In de praktijk is Pneumologie nu verdeeld in twee teams van drie arts-specialisten per ziekenhuis. Door de groepering van beide ziekenhuizen onder de noemer ZORG, kunnen artsen meer knowhow delen. Ook de wachtdiensten kunnen gebundeld worden over de twee ziekenhuizen. Het werken in twee ziekenhuizen is voor een arts verrijkend en aangenaam. Hoe meer collega's, hoe meer feedback, hoe meer kennis. Meer collega-experten in de buurt hebben, klinkt ook het zelfvertrouwen van de arts op. Er ontstaat er een betere work-lifebalance voor artsen.

ZORG-ziekenhuizen, dichtbij jou

Of je nu dichtbij Zottegem of Ronse woont: als patiënt geniet je dezelfde hoogwaardige pneumologische zorg.

ExcelsiusGPS robotarm tilt werverzuilchirurgie naar een hoger niveau

In dit dossier Robotchirurgie voor ZORG-ziekenhuizen geven we het woord aan dr. Pascal Van Overmeire, diensthoofd en orthopedist in AZ Glorieux met specialisaties lage rug, heup en voeten. Dr. Konstantijn Van der Donckt is orthopedisch chirurg, gespecialiseerd in lage rug en voeten. Dr. Olivier Zeegers is orthopedist gespecialiseerd in de cervicale wervelzuilchirurgie en schouder en dr. Joris Bleyen is consulent neurochirurg.

Dr. Pascal Van Overmeire
AZ Glorieux

Dr. Konstantijn Van der Donckt
AZ Glorieux

Dr. Olivier Zeegers
AZ Glorieux

Dr. Joris Bleyen
AZ Glorieux

Tachtig procent van de populatie heeft ooit te maken met pijn ter hoogte van de wervelzuil en/of uitstralende pijnen in armen of benen.

In de 'Spine afdeling' van AZ Glorieux kunnen patiënten terecht voor klachten die door slijtage, overbelasting, trauma of door sport veroorzaakt zijn.

Presenting... de ExcelsiusGPS robotarm

Dr. Van Overmeire steekt van wal. "Sinds augustus 2022 tilt de Spine robot de wervelzuilchirurgie in AZ Glorieux naar een hoger niveau. Vanaf augustus 2022 worden alle schroeven, die gebruikt worden tijdens een wervelzuilchirurgie, geplaatst met behulp van de ExcelsiusGPS robotarm."

"Op basis van een door de chirurg opgesteld plan navigeert de robotarm naar het vooraf geplande traject. Tijdens de beweging volgt een camera de robot en de eventuele bijbehorende instrumenten, net als een gps in de auto. Het plan wordt opgesteld op basis van beelden gemaakt voor de ingreep. In de nabije toekomst zal dit gebeuren met de nieuwste 3D-CT-scan", vervolgt dr. Van der Donckt.

'Back on Track', een compleet zorgtraject

"De Spine robot is slechts een onderdeel van een veel breder concept dat we onze patiënten aanbieden met 'Back on Track'. Patiënten die in aanmerking komen voor wervelzuilchirurgie stappen in een volledig zorgtraject ('Back on track').

De patiënt wordt begeleid vanaf de start van de behandeling tot aan het einde van de revalidatie. Er is aandacht voor de pre-, per- en postoperatieve revalidatie naargelang de specifieke individuele noden van de patiënt."

Dr. Van Overmeire vult aan. "Waar nodig is psychologische ondersteuning mogelijk en dit in alle fases van het traject. Door dit zorgtraject te implementeren, kunnen we de verwachtingen en het resultaat beter opvolgen."

Vier hoofden, acht handen

Het Spine unit team bestaat uit vier rugchirurgen die nauw en multidisciplinair samenwerken met de dienst Fysische Geneeskunde en Revalidatie, Pijnkliniek en de psycholoog. "We hebben een breed team van neurochirurgen en orthopedisten in huis met veel complementaire kennis die perfect samenwerken. Elke chirurg heeft zijn eigen specialisaties. Dr. Van der Donckt is ook consulent in het UZ Gent, een dag per week. Zo is de link met de derde lijn, op universitair niveau, gewaarborgd." Dr. Van der Donckt: "De ExcelsiusGPS robotarm is

intussen een dik jaar in huis en werd ingezet voor ongeveer 130 operaties. De Spine robot is een robotische navigatie en kan je gebruiken bij een wervelfusie. Met de robot kan je exact navigeren naar de juiste plaats in de wervelkolom voor het plaatsen van de schroeven."

“

Het spreekt voor zich, de navigatie tijdens een wervelzuiloperatie is cruciaal. De ExcelsiusGPS robotarm is een revolutionaire verbetering op de bestaande gangbare technieken en garandeert absolute veiligheid en precisie.

— DR. PASCAL VAN OVERMEIRE,
DIENSTHOOFD

“Je kan de robot ook gebruiken bij de cementering van wervels zodat je de cement op de exacte plaats kan brengen. Een cementplastiek is een behandeling waarbij een ingezakte wervel weer in zijn oorspronkelijke vorm wordt teruggebracht. De robot wordt ook gebruikt bij biopsieën van tumoren. Via een plan kan je exact een biopsie uitvoeren. Anderzijds kan deze robot ook gebruikt worden in de Pijnkliniek voor de pijnbehandeling van discus ablatie.”

Win-winsituatie voor patiënt en chirurg

“Doordat we met 100% nauwkeurigheid onze schroeven kunnen plaatsen en minder invasieve technieken kunnen gebruiken, duurt de operatie minder lang, is er minder bloedverlies en herstelt de patiënt na de operatie sneller. Geen enkele chirurg kan zulke cijfers van precisie voorleggen met de klassieke chirurgie.”

“Door de manier waarop de chirurg met de Spine robot de schroeven kan plaatsen, dienen er minder spieren vrijgemaakt te worden, wat resulteert in sneller herstel en minder bloedverlies. Het ziekenhuisverblijf verkort dus aanzienlijk. Bovendien worden we tijdens de operatie minder blootgesteld aan x-stralen en zijn er minder neurologische complicaties achteraf. Een win-winsituatie voor patiënt, chirurg en het hele team.”

Early adopters

“Deze technologie kwam voor het eerst op de markt in 2018 in de Verenigde Staten. Intussen zijn er 30 Spine robots in Europa, waarvan drie in de Benelux, waarvan één dus in AZ Glorieux in Ronse. Het team is verheugd dat we als tweede centrum in de Benelux gebruik kunnen maken van deze gps-gestuurde robotarm. De robot is uniek in zijn soort. Hij heeft een veel groter bereik en grotere

gebruiksmodaliteit. We hebben ook een extra voordeel. De man die deze robots wereldwijd installeert, woont in Gavere. We zitten dus aan de bron voor technische ondersteuning indien nodig. De eerste dertig ingrepen gebeurden ook onder volledige begeleiding van een productspecialist. Alle geïnstrumenteerde operaties in AZ Glorieux worden uitgevoerd met de Spine robot. Kortom, alle fracturen en degeneratieve wervelzuiloperaties met fusie.”

Multidisciplinaire aanpak vormt navigatie naar de juiste oplossing

“In dit team hebben we ook een pionier in endoscopie van de wervelzuil. Binnen deze Spine afdeling van kunnen we alle pathologieën behandelen. Alle moeilijke casussen worden tweewekelijks besproken binnen het multidisciplinair team. De casussen die we hier binnenkrijgen vanuit verschillende hoeken worden ook steeds complexer. Het aantal complexe casussen stijgt ook en het vergt meer tijd om de juiste oplossing te bedenken.”

Dr. Zeegers: “Tijdens internationale congressen merken we op dat er mainstream nog steeds zonder robottechnologie geopereerd wordt. Er zijn ongeveer vijfhonderd Spine robots in Amerika, en intussen een vijftigtal in Europa. Nog steeds de uitzondering op de regel dus in ons continent. We mogen van geluk spreken dat we zijn meegegaan met deze vernieuwing. De andere robots in de buurt staan in Antwerpen, Lier, Nederland, Duitsland en Italië.”

Twee werelden...

“De Spine robot kan letterlijk schroeven plaatsen op een manier die wij als chirurg handmatig niet kunnen plaatsen. Opereren met en zonder Spine robot, dat zijn twee aparte werelden. De schroeven zitten op

een andere manier. Ook voor de patiënten maakt het een wereld van verschil. Sommigen van hen verlaten het ziekenhuis de dag van de operatie. Het geeft een stabiel gevoel. Vroeger moesten we de spieren van de wervelkolom heel ver vrijmaken. Met de Spine robot vermijden we dat.”

Bij ZORG-ziekenhuizen is de kwaliteit van zorg steeds de grootste bekommernis. We zijn

verheugd dat we deze innovatie kunnen aanbieden en patiënten weer snel op de been kunnen helpen.

Bekijk hier een video over het zorgtraject ‘Back on Track’ en de Spine robot

De revolutionaire knierobot OMNIbotics® toegelicht

In 2022 investeerde AZ Sint-Elisabeth in de hoogtechnologische knierobot OMNIbotics® voor het plaatsen van een totale knieprothese. Een grote aanwinst voor ziekenhuis én patiënt. We geven het woord aan dr. Wouter De Naeyer en dr. Kristof Declercq van de dienst Orthopedie.

Dr. Wouter De Naeyer
AZ Sint-Elisabeth

Dr. Kristof Declercq
AZ Sint-Elisabeth

OMNIbotics®-knierobot brengt ligamenten ‘live’ in kaart

Een volledige knieprothese is een chirurgische ingreep waarbij de botoppervlakken en het kraakbeen, die beschadigd of afgesleten zijn, worden verwijderd en vervangen door kunstmatige oppervlakken van metaal of kunststof (‘implantaten’ of ‘prothesen’). Het resulterende kunstgewricht is ontworpen om zoveel mogelijk te bewegen als een natuurlijke, gezonde knie.

Dr. Kristof Declercq licht toe: “De resultaten van de gewrichtsvervangende ingrepen scoren zeer goed. De grote meerderheid van de patiënten ervaart na de ingreep een aanzienlijke verbetering wat pijn en kniefunctie betreft.”

“Uit internationaal onderzoek blijkt echter dat 19% van de patiënten, na een totale knieprothese, niet helemaal tevreden is. De drie voornaamste klachten zijn stijfheid, instabiliteit en pijn. En telkens hebben de klachten te maken met de ligamenten.

Sterk rekening houden met de ligamenten tijdens het plaatsen van een knieprothese is dus van cruciaal belang.”

“Ligamenten zijn uniek”, legt dr. Kristof Declercq uit. “Doordat ze verschillen van individu tot individu, is het niet eenvoudig om de juiste balans te vinden over het hele bewegingsbereik van de knie.”

Patiëntspecifieke knievervang

We zijn als individu allemaal anders. De OMNIBotics®-operatie maakt gebruik van een gepatenteerde Bone Morphing™-technologie die tijdens de operatie snel een virtueel 3D-model van de knie maakt. Hierdoor kan de chirurg nauwkeurig een operatie plannen en uitvoeren op maat van de patiënt.

“Zo voorspelt de knierobot de spanning op de gewrichtsbanden voordat de beenderige zaagsneden worden uitgevoerd. Daardoor kunnen we als chirurg, tijdens de ingreep, de zaagsneden zó plannen dat de gewenste balans wordt bereikt over de gehele bewegingsvrijheid van de knie. Zo wordt de femorale zaagcouperobot uiterst nauwkeurig gepositioneerd, rekening houdend met het operatieplan.”

“De knieprothese kan nauwkeuriger geplaatst worden, waardoor de patiënt minder klachten heeft na de ingreep en de knie beter functioneert in vergelijking met een ‘klassiek’ geplaatste prothese”, vervolgt dr. Wouter De Naeyer.

Digitale ligamentenspanner, een gamechanger

“De start van de ontwikkeling van de OMNIBotics®-robot gaat terug tot 2008, waar de femorale zaagcouperobot met behulp van navigatie reeds voor het eerst werd gebruikt. Maar het is pas in 2017 met de introductie van de

digitale ligamentenspanner, die tijdens de operatie in het kniegewricht wordt geplaatst, dat de OMNIBotics®-technologie de grote ‘gamechanger’ werd.”

Uit talrijke klinische data die de voorbije jaren werden verzameld en gepubliceerd in internationale vakliteratuur blijkt dat de tevredenheid van de patiënten na een ingreep met de OMNIBotics®-robot aanzienlijk beter is in vergelijking met patiënten die een knieprothese kregen op de ‘klassieke’ manier.

Beter in balans = hogere patiëntentevredenheid

Dankzij de knierobot wordt er bij het plaatsen van een knieprothese rekening gehouden met de individuele ligamentaire balans én met de as van het been. Dit zorgt ervoor dat er minder complicaties optreden, waardoor de patiënt sneller herstelt, sneller naar huis kan en minder klachten overhoudt na de ingreep. Bovendien is de knie stabiel en heeft de patiënt minder pijn en last van stijfheid.

“Met behulp van deze geavanceerde robotica is de OMNIBotics®-knieprotheseprocedure ideaal om patiënten te helpen hun pijnvrije kniefunctie terug te krijgen. Zo keren ze snel terug naar een normale, dagelijkse levensstijl en blijven ze jarenlang actief”, bevestigt dr. Wouter De Naeyer.

Ruim getest en goedgekeurd

Dr. Wouter De Naeyer en dr. Kristof Declercq getuigen: “Bij de keuze van de robot zijn we niet over één nacht ijs gegaan. Twee jaar lang hebben we verschillende systemen met elkaar vergeleken. De OMNIBotics®-knierobot sprong er met kop en schouders bovenuit omdat het de enige robot is die de ligamenten op een correcte manier kan meten. De robot werd nu tijdens bijna 300 ingrepen ingezet en de ervaringen zijn zeer positief.”

We zijn als ziekenhuis zeer verheugd om deze innovatieve orthopedische techniek te kunnen aanbieden. Zoals dr. Kristof Declercq aangeeft, zijn we hier niet overhaast te werk gegaan. Wij zijn er dan ook van overtuigd dat we met deze techniek de beste kwaliteit aanbieden aan onze patiënten.

– DR. MANUEL VALCKE, HOOFDARTS
AZ SINT-ELISABETH

Hyperprecieze assistent

“Het spreekt voor zich, de robot voert zelf geen invasieve handelingen uit: het is de chirurg die uiteindelijk de handelingen aanstuurt. De robot is een ‘hyperprecieze assistent’ van de chirurg, waardoor deze de knieprothese nauwkeuriger kan plaatsen en elke patiënt echt op maat kan opereren”, vult dr. Wouter De Naeyer verder aan.

Samen dubbel zo sterk in ZORG

In nauwe samenwerking met AZ Glorieux Ronse, onder de koepel ZORG-ziekenhuizen en de partnerziekenhuizen van het E17-ziekenhuisnetwerk, streeft AZ Sint-Elisabeth Zottegem naar een menselijke, toegankelijke en innovatieve zorg in de Vlaamse Ardennen en ver daarbuiten. ZORG-ziekenhuizen zetten alles in het werk om hun patiënten zo snel mogelijk comfortabel terug in actie te krijgen en dat zo te houden op lange termijn.

Bekijk hier een video over de werking van de knierobot

De Da Vinci Robot: het neusje van de zalm voor dienst Urologie

We geven het woord aan dr. Patrick Schoonooghe, diensthoofd Urologie in AZ Sint-Elisabeth over de Da Vinci robot.

Dr. Charlotte Peeters
AZ Sint-Elisabeth

“Op de dienst Urologie werken we met drie urologen: dr. Charlotte Peeters, dr. Pieter Verpoort en mezelf. De Da Vinci robot is het neusje van de zalm voor minimaal invasieve ingrepen. We gebruiken deze robot sinds 2007, het prille begin van de robotchirurgie, dat is intussen 16 jaar geleden. We hadden toen al heel wat ervaring achter de kiezen zitten met laparoscopie. Binnenkort ontvangen we de nieuwe Da Vinci robot.”

Dr. Patrick Schoonooghe verheldert: “Uiteindelijk is opereren met de Da Vinci robot een optimalisatie van de laparoscopische ingreep. Het blijft een kijkoperatie waarmee je complexere pathologieën kan opereren dan met de klassieke laparoscopische operatie. Urologie kenmerkt zich door het feit dat organen moeilijker bereikbaar zijn en dus is dat de discipline bij uitstek in de geneeskunde om het voordeel van opereren met een robot maximaal te benutten.”

Een intuïtieve Da Vinci

“De Da Vinci robot van ‘Intuitive Surgical’ helpt ons met het vergroten van de schaal en efficiëntie van minimaal invasieve chirurgie in AZ Sint-Elisabeth. De Da Vinci-systemen zijn gebouwd op basis van bijna

Dr. Patrick Schoonooghe
AZ Sint-Elisabeth

dertig jaar ervaring met roboticatechnologie en met geavanceerde software. Ze leveren precisie, visie en controle.”

“Deze robot dankt zijn naam aan de robot die Da Vinci reeds in 1495 ontwierp. Hij tekende een robotarm en eigenlijk vormt de mechaniek die Da Vinci bedacht ook de basis voor de huidige Da Vinci robot die we hier gebruiken.”

Van radicale prostatectomie tot partiële nefrectomie

“In principe kunnen we met deze robot alle ingrepen doen, maar dat doen we niet. Eenvoudige operaties voeren we nog steeds manueel uit. We gebruiken deze complexe en dure technologie enkel voor complexe ingrepen. De meest uitgevoerde ingreep met de Da Vinci robot is de radicale prostatectomie bij prostaatkanker. Tijdens zo’n operatie wordt de prostaat weggenomen met de zaadblaasjes. Dit is een complexe ingreep omdat dit orgaan niet vrij ligt en na verwijdering moet je een reconstructie doorvoeren”, vervolgt dr. Patrick Schoonooghe. “Een tweede ingreep die we vaak doorvoeren met de Da Vinci robot is de partiële nefrectomie

Dr. Pieter Verpoort
AZ Sint-Elisabeth

waarbij we een stuk, een niertumor, uit de nier verwijderen. Heel wat complexer dan een volledige nier te verwijderen via een robot-geassisteerde kijkoperatie. Dat vergt controle van de bloedvaten, je dient de nier even zonder zuurstof te zetten, de tumor binnen een kort tijdsbestek weg te halen, alle bloedingen te controleren en dan zo snel mogelijk de bloedvoorziening van de nier te heropstarten.”

Andere mogelijke ingrepen met de Da Vinci robot zijn de volledige verwijdering van een nier of een sacropexie, een operatie die wordt uitgevoerd als de bekkenbodorganen, zoals de blaas, de baarmoeder en de endeldarm, ernstig verzakt zijn. Ook bij een opnieuw ontstane verzakking (recidief) of een verzakte dunne darm (enterocoele) is een sacropexie vaak een goede methode om een verzakking te herstellen. Kortom, er zijn heel veel ingrepen mogelijk met de Da Vinci robot.

Over de voordelen, een perfect zicht en perfecte handigheid

“Het tweede voordeel is dat deze robot de handigheid van de chirurg vergroot. Je kan veel fijner opereren, de computer van de Da Vinci neutraliseert elke eventuele beefbeweging en dankzij de

clutchtechnologie heb je als chirurg een grotere bewegingsvrijheid en perfecte handigheid.”

Dat resulteert uiteraard ook in heel wat voordelen voor de patiënt, die sneller herstelt door o.a. minder bloedverlies. We moeten minder of geen transfusies toedienen. Kortere hospitalisatieduur, minder littekens, minder pijn, ...

Da Vinci robot = drie componenten

De Da Vinci robot bestaat uit drie componenten en vier armen:

- Het deel van de robot met de vier armen met de instrumenten wordt verbonden met de patiënt.
- De videotoren met de softwareverwerking, met coagulatiemachine en een scherm voor de assistent.
- De derde component is de console voor de chirurg met viewmaster zodat hij driedimensionaal kan opereren. Met de handen bedient de chirurg de robot met handgrepen. Zo voeren we de bewegingen virtueel uit die met een paar milliseconden vertraging door de robot worden uitgevoerd. Het voelt voor de chirurg alsof

hij/zij de handelingen uitvoert. Het is echter de robot die de werkelijke operatie uitvoert.

“De Da Vinci robot in AZ Sint-Elisabeth Zottegem werd lange tijd enkel gebruikt door de dienst Urologie. Intussen gebruikt de dienst Bariatrische Chirurgie (obesitas-chirurgie) de robot ook. Ook de dienst Gynaecologie heeft interesse om operaties uit te voeren met de Da Vinci voor bijvoorbeeld hysterectomieën.”

Weldra derde Da Vinci robot in huis

“Dr. Stijn De Sutter biedt buikwandchirurgie met de robot aan in AZ Sint-Elisabeth en de dienst Abdominale Heelkunde toont ook interesse om in de toekomst andere ingrepen uit te voeren, zoals dikkedarmchirurgie, met de de nieuwe Da Vinci Xi die er binnenkort aankomt.”

“In november 2023 gaan we samen naar Amsterdam om de nieuwe robot te gaan ontdekken. Volgend jaar gaan we dan van start met de nieuwe Xi-robot, intussen onze derde robot hier in huis. De nieuwe robot zal ons meer bewegingsopties bieden, betere videobeelden, ... kortom, weer nieuwe mogelijkheden voor onze chirurgie. De basistechnologie blijft dezelfde.”

“Patiënten kunnen op onze dienst ook terecht voor flexibele ureterorenoscopie. Bij een ureterorenoscopie (URS) kijken we met een kleine flexibele camera (ureterorenoscoop) via de blaas in de urineleider (ureter) en nier. De uroloog kan met deze ingreep de urineleider en nier inspecteren en eventuele nierstenen verwijderen. Ook kunnen ‘hapjes’ genomen worden als er zich een afwijking in de urineleider of nier bevindt.”

“Voor niersteenbehandelingen, groot of klein, bieden we hier de totale aanpak aan.

We hebben een niersteenvergruizer, de gewone ureterorenoscopie, de percutane steenextractie (PNL), zo worden de stenen uit de nier gehaald door een dilatatie-traject doorheen de nier te maken, tot in het pyelon. Deze ingreep wordt onder algemene narcose uitgevoerd.”

Recent verloofd, AZ Sint-Elisabeth Zottegem & AZ Glorieux Ronse

“Het aantal robotoperaties hier in AZ Sint-Elisabeth is het laatste jaar verdubbeld. Elke week vinden hier meerdere robotoperaties plaats. Intussen voerden we reeds meer dan 1000 operaties uit met de Da Vinci robot.”

“

We verwachten zeker een groei in het aantal robotoperaties in AZ Sint-Elisabeth in Zottegem door de samenwerking met de andere afdelingen en ook door de samenwerking met AZ Glorieux in Ronse.

We ambiëren één urologische groep te worden. De intentie-overeenkomst werd intussen ondertekend. Op vandaag stuurt AZ Glorieux patiënten voor complexe robotchirurgie door naar AZ Sint-Elisabeth. Ook in 2024 bouwen we samen verder aan de overkoepelende, urologische groepering binnen ZORG-ziekenhuizen op beide locaties.

– DR. PATRICK SCHOONOOGHE

Een exclusieve blik in het Chirurgisch Dagziekenhuis van AZ Glorieux

Ann Bauters is hoofdverpleegkundige van het Chirurgisch Dagziekenhuis AZ Glorieux in Ronse. Ze startte haar carrière 30 jaar geleden bij AZ Glorieux. Een tiental jaar ontfermde ze zich over interne geneeskunde. Even werkte ze op de afdeling Intensieve Zorg en de ontwaakzaal om daarna een nieuwe uitdaging aan te gaan in het Chirurgisch Dagziekenhuis. Vanuit haar eigen team groeide ze door naar hoofdverpleegkundige. Intussen is ze 14 jaar hoofdverpleegkundige van het Chirurgisch Dagziekenhuis. Deze enthousiaste en gedreven dame heeft reeds een mooi parcours afgelegd. Vandaag maken we kennis met haar afdeling en ontdekken we ook meer over de samenwerking van AZ Glorieux met AZ Sint-Elisabeth.

Ann licht toe: “Het Chirurgisch Dagziekenhuis AZ Glorieux telt dertig bedposities voor alle chirurgische disciplines en patiënten van alle leeftijden. In de vier behandelzalen ondergaan patiënten mineure ingrepen onder lokale anesthesie.”

“De behandelzalen zijn er voor de disciplines Pijnkliniek, Urologie, MKA (Mond- en Kaak- en Aangezichtschirurgie) en Plastische Chirurgie. In de toekomst kijken we ernaar uit om hier ook met andere disciplines samen te werken. Een hele mond vol, het wordt steeds drukker waardoor het team Chirurgisch Dagziekenhuis in een paar jaar tijd verdubbelde. Het ene brengt het andere met zich mee.”

“Dit team bestaat uit 12,5 fulltime equivalenten. Alle verpleegkundigen in het team ontfermen zich over het Chirurgisch Dagziekenhuis. De verpleegkundigen schoolden zich bij om ook in de behandelzalen te kunnen assisteren bij onderzoeken of ingrepen onder lokale anesthesie. Dat maakt dat de job hier gevarieerd en uitdagend blijft.”

Uitwisseling AZ Glorieux met AZ Sint-Elisabeth onder de noemer ZORG

Vandaag wordt vooral aandacht besteed aan een uniforme werking in beide ZORG-ziekenhuizen, getuigt Ann. “Die uniforme werking is niet altijd identiek mogelijk, dat hangt af van de infrastructuur, organisatie, planning, ... Ik heb regelmatig contact met de hoofdverpleegkundige van het Chirurgisch Dagziekenhuis in AZ Sint-Elisabeth te Zottegem. De ene collega leert van de andere, we wisselen ideeën uit en dan kijken we wat we daar kunnen mee doen in de eigen werkcontext.”

Stomatologen doen hun intrede in Ronse

Vanuit haar eigen functie volgde Ann Bauters een aantal opleidingen, bijvoorbeeld over het nieuwe uurroostersysteem in kader van de nieuwe CAO-wetgeving, samen met haar collega's van

“

In de praktijk merken we vooral een samenwerking op tussen de chirurgen, bijvoorbeeld voor robot-chirurgie, waarbij de ene de andere chirurg ondersteunt tijdens ingrepen. Er verandert heel veel op korte termijn en dat wordt synchroon doorgevoerd in beide ZORG-ziekenhuizen. De ‘best practices’ uit AZ Sint-Elisabeth worden in AZ Glorieux geïntegreerd en omgekeerd.

– ANN BAUTERS

AZ Sint-Elisabeth Zottegem. Ann vervolgt: “Uit eigen beweging nemen we ook contact op met de collega’s van AZ Sint-Elisabeth Zottegem zoals in het kader van de Vlaamse patiëntenpeiling voor de dagziekenhuizen. Hoe pakken jullie dat aan om nog een hogere respons te krijgen? Daaruit leren we veel van elkaar.”

E17 – ziekenhuisnetwerk, gedeelde visie op zorg

AZ Glorieux en AZ Sint-Elisabeth behoren tot het E17 – ziekenhuisnetwerk. De E17 – ziekenhuizen hebben een lange traditie van samenwerken, die vertrekt vanuit een gedeelde visie op zorg. Zo bracht Ann samen met andere hoofdverpleegkundigen o.a. een bezoek aan de chirurgische dagziekenhuizen uit het volledige E17 – netwerk waaronder ook het Chirurgisch Dagziekenhuis AZ Sint-Elisabeth te Zottegem. Ann getuigt: “Er is geen enkel dagziekenhuis identiek en dat besef alleen al is een brede bron aan informatie. In het Chirurgisch Dagziekenhuis AZ Glorieux hebben we alle

chirurgische disciplines in huis, terwijl andere chirurgische dagziekenhuizen soms erg specifiek werken binnen bepaalde disciplines.”

Zorgkundigen versterken nu ook AZ Glorieux

“Wij werken nu net zoals in AZ Sint-Elisabeth Zottegem met zorgkundigen”, vertelt Ann. “We publiceerden recent een vacature voor een zorgkundige. Deze nieuwe collega start in januari en zal een mooie ondersteuning kunnen bieden. De zorgkundige zal instaan voor allerlei taken zoals patiënten naar de kamer begeleiden, de patiënten naar de operatiezalen brengen en terug afhalen, het nodige materiaal klaarzetten, verpleegkarren aanvullen, patiënten eten of drinken aanbieden, ... Dit alles neemt veel tijd in beslag voor de verpleegkundigen en zo winnen we tijd om meer aandacht te besteden aan de patiënten. We kijken uit naar haar komst.”

Nieuwbouw = efficiënter samenwerken

Hoofdverpleegkundige Ann deelt ook trots groot nieuws. “We kijken nu vooral uit naar de nieuwbouw van AZ Glorieux Ronse. We zullen met dit team één van de eerste zijn die in de nieuwe vleugel zullen samenwerken. De werkorganisatie zal dan nog meer gestructureerd en efficiënter verlopen om zo veel mogelijk patiënten binnen een korte tijdspanne een optimale zorg te kunnen bieden.”

“Er is hier inderdaad een grote turnover van patiënten. De plannen voor de nieuwe gebouwen zijn zo goed als klaar. We kregen veel inspraak met het hele team om het nieuwe gebouw zo optimaal mogelijk in te richten.”

Een discipline voor één dag

“We werken met het systeem van patiëntentoewijzing”, vertelt Ann enthousiast verder. “Hierdoor is iedere verpleegkundige de hele dag verantwoordelijk voor de patiënten binnen één bepaalde discipline, bv. Orthopedie. De verpleegkundige volgt deze patiënten een hele dag op, bereidt ze voor, brengt ze naar het Operatiekwartier, haalt de patiënten op, ontfermt zich over de nazorg en begeleidt de arts tijdens de zaalronde. Dit systeem van patiëntentoewijzing biedt voordelen voor de verpleegkundigen en de patiënten. Hierdoor ontstaat een vertrouwensrelatie tussen patiënt en verpleegkundige, wat zorgt voor een familiale sfeer. De verpleegkundige is op de hoogte van het hele gebeuren tijdens de opname. Zo krijgt een verpleegkundige niet elke dag dezelfde discipline toegewezen, zo blijft je job ook gevarieerd.

Patiënten die in AZ Glorieux opgenomen worden na doorverwijzing vanuit de huisartsen, gaan eerst langs bij een preopnameverpleegkundige.

Die ontfermt zich over de nodige vooronderzoeken zoals bloeddruk meten, een bloedafname, elektrocardiogram, ... Dat kan uiteraard ook vooraf plaatsvinden bij de huisarts. Zo hebben wij hier de dag van de operatie de belangrijkste info omtrent medicatie, vooronderzoeken, ... reeds in handen. Ik neem altijd plaats tussen mijn team, zo kan ik ook onmiddellijk participeren waar nodig. Er is een periodiek overleg en een goede verstandhouding met de zorgmanager en het medische diensthoofd.”

“Het blijft altijd uitdagend op het Chirurgisch Dagziekenhuis in AZ Glorieux. Je weet niet altijd waarvoor je staat aan het begin van de werkdag maar dat maakt het juist boeiend. Het Chirurgisch Dagziekenhuis bestaat uit een hecht team, we helpen en steunen elkaar waar nodig. Er heerst hier een warme familiale werksfeer met veel respect naar elkaar toe. Bij moeilijkheden of stresssituaties wordt er onmiddellijk gezocht naar oplossingen waar we samen aan werken en daar leert iedereen uit. We kijken ook uit naar de verdere samenwerking met AZ Sint-Elisabeth en de kennisuitwisseling binnen beide ZORG – ziekenhuizen waardoor we samen verder groeien.”

Een unieke inkijk met Pascale Van Nieuwenhove in de afdeling Heelkunde in AZ Sint-Elisabeth

Deze keer geven we het woord aan Pascale Van Nieuwenhove, een gedreven en gepassioneerde dame. Pascale werkt 20 jaar als hoofdverpleegkundige op de afdeling Heelkunde in AZ Sint-Elisabeth in Zottegem. Voor deze functie was ze werkzaam als adjunct-verpleegkundige op de afdeling Inwendige Neurologie, waar ze heel wat ervaring opdeed met leidinggeven. Pascale is ook verantwoordelijk voor de werkgroep wondzorg en stomazorg, zo kan ze zichzelf en ook haar team voortdurend bijscholen. Ze maakt deel uit van de nationale werkgroepen wondzorg/stomazorg op vrijwillige basis. Met dit interview geeft ze een unieke inkijk in haar afdeling Algemene Heelkunde.

Op de afdeling Algemene Heelkunde verblijven patiënten die worden opgenomen voor een heelkundige ingreep, de preoperatieve voorbereiding, de operatie, de postoperatieve opvolging en de kwalitatieve begeleiding voor hun terugkeer naar huis.

“We hebben veel korte opnames op deze afdeling. Er zijn dagen dat we tien patiënten ontslaan, maar tegelijk ook tien nieuwe patiënten opnemen. Kortom, er is een grote turnover op deze afdeling wat de werkdruk zeker ook verhoogt. Zowel een nieuwe opname als een ontslag neemt de nodige tijd in beslag om dat kwalitatief en goed te doen.”

Pascale en haar team werken samen met een 14-tal chirurgen en getuigt dat die samenwerking vlot verloopt. “Er is een groot wederzijds vertrouwen naar mezelf en mijn collega’s van Heelkunde.”

“Sinds ik op chirurgie sta, ben ik enorm gegroeid omdat deze job binnen de heelkundige afdeling me enorm ligt. Ik kan me hier ten volle ontwikkelen, ontplooien en het team in goeie banen leiden. Ook na 20 jaar doe ik mijn job nog steeds met overgave en passie.”

Samenwerken onder de nieuwe noemer ZORG

Op de vraag hoe de samenwerking tussen de beide ziekenhuizen AZ Sint-Elisabeth en AZ Glorieux verloopt, vertelt Pascale honderduit. “Alle hoofdverpleegkundigen van beide ziekenhuizen volgen samen opleidingen. Dit om alle verpleegkundigen dezelfde ZORG-visie te kunnen meegeven. Tijdens die opleidingen zitten de collega’s van dezelfde specialisatie van beide ziekenhuizen samen, waardoor die uitwisseling van ervaring en kennis automatisch ontstaat. We bevragen elkaar: ‘Hoe doe jij dat?’ ‘Wat bij een ziektemelding?’”

“Het is zeer nuttig om die ervaringen van andere verpleegkundigen aandachtig te beluisteren want elke afdeling heeft uiteraard haar eigen uitdagingen”, vertelt Pascale. “Zo zoeken we samen naar oplossingen met het oog op verbeteringen op de werkvloer voor alle collega’s.” Pascale ging ook eerder op bezoek bij de afdeling Revalidatie bij AZ Glorieux Ronse.

Vorig jaar creëerde Pascale samen met zorgmanager Katrien en de collega’s van Kwaliteit en Communicatie een infobrochure met beknopte en nuttige info voor elke patiënt. “Het is fijn te horen dat de inspanningen die geleverd zijn om de patiënt beter te informeren in AZ Sint-Elisabeth lonen. AZ Glorieux zal deze infobrochure nu ook aanbieden aan haar patiënten in Ronse. Alweer een mooie kennisuitwisseling.”

Van LEAN-project naar meer efficiëntie

Pascale werkt als hoofdverpleegkundige samen met de collega’s van Kwaliteit in het kader van het LEAN-project 5S. LEAN is een bedrijfsstrategie om zo efficiënt mogelijk te werken, en zoveel mogelijk

toegevoegde waarde te creëren voor de patiënt in alle mogelijke processen. Centraal staat het terugdringen van tijdsverspilling in de processen binnen de organisatie. 5S is een LEAN-tool en een stappenplan voor een opgeruimde werkplek, om verspilling op de werkvloer tegen te gaan. Het zorgt voor overzicht, rust en structuur. De 5 letters ‘S’ staan voor Scheiden, Schikken, Schoonmaken, Standaardiseren en Standhouden.

“Eerst stond ik eerder argwanend tegenover die LEAN-projecten, maar al snel kijk je met heel andere ogen naar je dagelijkse werkproces. Je observeert de dagelijkse werkprocessen beter en merkt waar tijd beter besteed kan worden. Daarna maak je nieuwe afspraken met het team Heelkunde om zaken te optimaliseren, en dan is het de uitdaging om die nieuwe gewoonten in stand te houden.”

Samen dubbel zo sterk in ZORG

De zorgvraag wordt steeds groter. Door de steeds ouder wordende bevolking is de zorgsector ook een van de grootste groeisectoren. Nadenken over procesoptimalisaties is in die zin dus zeker noodzakelijk voor de toekomst. Samenwerken is belangrijk. “Het is een win-winsituatie”, vertelt Pascale. “Elk nieuw deeltje info vanuit het AZ Sint-Elisabeth of AZ Glorieux is meegenomen en komt onze patiënten ten goede. Als hoofdverpleegkundige voel ik me ook goed ondersteund door de samenwerking onder de noemer ZORG. Voorheen werkten beide ziekenhuizen reeds samen, maar er was minder voeling met elkaar.”

“De samenwerking is op vandaag zeker intenser dan voorheen”, vertelt Pascale. “Ook bij de chirurgen is dat duidelijk voelbaar. Er zijn chirurgen die ingrepen uitvoeren in Ronse en omgekeerd. Chirurgen van AZ Glorieux doen ook ingrepen in AZ Sint-Elisabeth”. “Voor Urologie bijvoorbeeld hebben we veel

patiënten die vanuit AZ Glorieux naar hier doorgestuurd worden. Dat is nog niet zo voor alle disciplines, maar bijvoorbeeld voor Stomatologie is er een uitwisseling tussen de chirurgen van beide ziekenhuizen. Dat is nieuw sinds de officiële lancering van vzw ZORG.

De chirurgen passen zich snel aan, aan de werking hier in Zottegem en omgekeerd en dat is aangenaam samenwerken. We ontvangen nu meer Franstalige patiënten, ook daarin moeten we groeien. Het is voor de hoofdverpleegkundige de taak om continu bij te sturen en verder te optimaliseren waar nodig.”

“

We zijn één groepering geworden. Samen kan je ook meer bereiken, dan alleen. Ik kijk alvast uit naar het groei-pad dat we nu samen verder bewandelen.

– PASCALE VAN NIEUWENHOVE

In de kijker: Stomazorg en wondverzorging AZ Sint-Elisabeth

“Op de afdeling Heelkunde is er heel wat expertise in huis voor stomazorg”, vertelt Pascale. “We hebben vijf stomaverpleegkundigen aan boord in AZ Sint-Elisabeth. We maken echt tijd vrij voor de stomapatiënten van bij opname en tijdens het verblijf. We spreken met familie en geven de nodige toelichting. We zijn één van de enige ziekenhuizen in Oost-Vlaanderen die nog stoma-irrigaties

uitvoeren. De patiënt is daardoor comfortabeler in de thuissituatie. Zo kregen we tijdens de laatste accreditatie een pluim voor onze stomazorg.”

“Ook patiënten met chronische wonden kunnen rekenen op uitstekende opvolging in AZ Sint-Elisabeth. De verpleegkundigen op de afdeling Heelkunde hebben speciale feeling om die wondzorg goed uit te voeren”, getuigt Pascale. “Het gaat niet enkel over welk type wonde en hoe we ze verzorgen. We kijken naar hoe de wonde is ontstaan, wat de oorzaak is en de voorgeschiedenis van de patiënt. Welke medicatie neemt de patiënt? Wie verzorgt de wonde thuis? Zo weten we welke educatie over wondzorg we kunnen meegeven huiswaarts.”

Werkpleklerin zorgt voor nieuwe instroom

Pascale startte op de afdeling Heelkunde met ‘werkpleklerin’ voor derdejaarsstudenten. Dat wil zeggen dat studenten de volle verantwoordelijkheid krijgen over een tiental patiënten onder supervisie. De derdejaarsstudenten worden zo twee volle dagen voorbereid met alle informatie en kennisdeling van de softwareprogramma's waar ze moeten mee werken. Dat vraagt een goede begeleiding van het team, veel geduld, veel feedback en dagelijks bijsturen. Dat was voor ons een nieuwe uitdaging. Maar dat loont. De laatste nieuwe medewerkers zijn bijna allemaal

medewerkers die hier vooraf ook stage liepen. Hierdoor hebben we een goeie instroom. Wij leren ook uiteraard veel bij van onze studenten want technieken vernieuwen.”

Een visie, een doel = extra dimensie

De hoofdverpleegkundigen onder ZORG hebben ook veel inspraak. Zo startte er recent een nieuwe afdeling, de preopnamebalie. “Het kost tijd om een patiënt preoperatief voor te bereiden. De tijd die we daardoor vrij krijgen is extra tijd om effectief aan het bed van de patiënt te staan. Dat ik mee aan de wieg stond van dit project, daar doe ik het voor.”

Samen streven naar de optimale ziekenhuisbeleving voor patiënten en hun naasten

Onderzoek toont aan dat als patiënten actief betrokken worden in hun zorgproces, dat resulteert in een hogere patiënttevredenheid, een hogere kwaliteit van zorg en patiëntveiligheid. Op langere termijn draagt dit bij aan een hogere levenskwaliteit van de patiënt. Met het beleid persoonsgerichte zorg streeft de dienst Kwaliteit binnen ZORG-ziekenhuizen, AZ Glorieux en AZ Sint-Elisabeth, naar de optimale ziekenhuisbeleving voor patiënten en hun naasten.

Over noden, voorkeuren, behoeften en waarden

Persoonsgerichte zorg impliceert dat de ZORG-verstrekken rekening houden met alle noden van een persoon, m.a.w. rekening houden met de persoon achter de patiënt en zijn of haar brede context. Persoonsgerichte zorg vergt handelen vanuit respect voor alle patiënten en hun naasten. Zo beantwoorden de ZORG-ziekenhuizen de individuele patiëntenvoorkeuren, -behoeften en -waarden.

Sensibiliseren en informeren

De ZORG-ziekenhuizen hanteren een aantal methodieken om de wensen en noden van patiënten en naasten in kaart te brengen zoals focusgroepen, patiëntenbevraging, ... AZ Glorieux en AZ Sint-Elisabeth spelen een belangrijke rol in de communicatie naar de bevolking toe in het kader van preventieve en curatieve zorg. Via maandelijkse themadagen sensibiliseren en informeren beide ZORG-ziekenhuizen patiënten en hun mantelzorgers over specifieke thema's.

Terugblik themadagen en -weken ZORG-ziekenhuizen

Om de patiëntbeleving binnen ZORG-ziekenhuizen te optimaliseren en tastbaar te maken, organiseerden beide ziekenhuizen enkele themadagen. We blikken terug:

Week van de Valpreventie 2023

Van 24 tot 30 april 2023 sensibiliseerden beide ZORG-ziekenhuizen patiënten en hun naasten in het kader van de Week van de Valpreventie. Tijdens de twaalfde editie stond het thema 'wandelen' centraal met als slogan: 'Wandel je mee? Samen in beweging!'.

Talrijke activiteiten werden georganiseerd in de verschillende afdelingen van beide ziekenhuizen zoals een valpreventieparcours, aanbod van gezonde voeding, affiches over valpreventie, ...

Gezond en lekker eten

Soeprondes werden verrijkt met extra eiwitten met gemalen kaas, ... De koffierondes werden voorzien van aangepaste desserts. Maaltijden met extra vitamine D, eiwitten en calcium werden aangeboden. Een voltrefter voor de patiënten en de ZORG-medewerkers. Een kookactiviteit op de afdeling Geriatrie zorgde dan weer voor de onderlinge sfeer en gezelligheid tussen de patiënten en medewerkers.

Quizen zet hoofden en benen in beweging

De werkgroep Valpreventie organiseerde een valpreventie-quiz voor patiënten en medewerkers. Zo verwierven ze veel nieuwe informatie waar ze nog niet eerder bij stilstonden. Op dinsdag beantwoordden ook de ZORG-medewerkers van Geriatrie tien quizvragen rond valpreventie.

Beweeg- en wandelparcours

Het beweegparcours kende groot succes bij de patiënten en ZORG-medewerkers. Enthousiaste deelnemers verkenden oefeningen in de ergozaal in de vorm van een wandelparcours. Er werd een duidelijk onderscheid gemaakt tussen opwarmingsoefeningen, spierversterkende oefeningen, evenwichtsoefeningen en cooling-down oefeningen.

Sensibilisatie 'goed schoeisel'

AZ Glorieux Ronse en AZ Sint-Elisabeth Zottegem screenen hun patiënten op goed schoeisel met toelichting over correct of incorrect schoeisel. Dit resulteerde in beter schoeisel sinds de Week van Valpreventie. Ook de mantelzorgers en familieleden ontvingen meer informatie over 'geschikt schoeisel'.

Themadag Ziekenhuishygiëne E17-ziekenhuisnetwerk

Ieder jaar op 5 mei is het de Internationale Dag van de Handhygiëne, een initiatief van de Wereldgezondheidsorganisatie. De HOST-werkgroep binnen het E17-ziekenhuisnetwerk focuste dit jaar op het correct uittrekken van niet-steriele handschoenen. De ZORG-ziekenhuizen op beide locaties sloten aan op dit initiatief ter bevordering van de ziekenhuishygiëne.

Themadag WMTY (What Matters To You)

Op 6 juni 2023, de internationale 'What matters to you' dag, zetten ZORG-ziekenhuizen hun patiënten extra in de kijker.

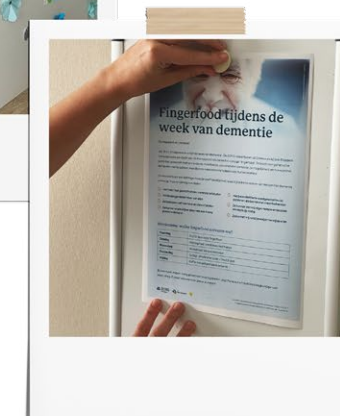
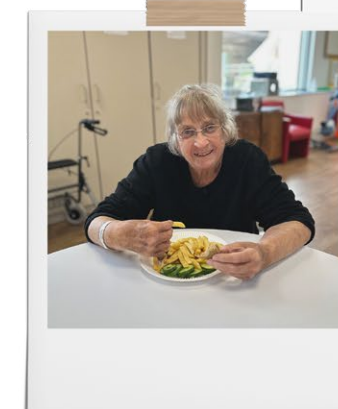
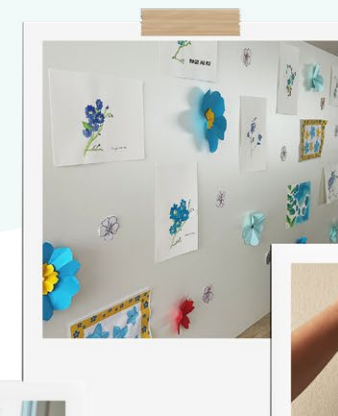
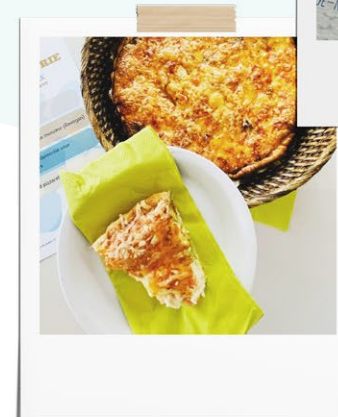
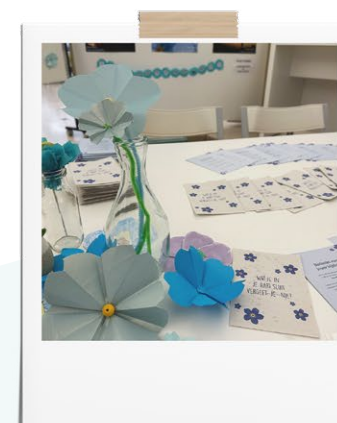
In elk ziekenhuis van het E17-ziekenhuisnetwerk, waar de ZORG-ziekenhuizen deel van uitmaken, stond een infostand waar patiënten en bezoekers antwoord gaven op de vraag 'Wat vind jij als patiënt het belangrijkste bij het verlenen van zorg?'. Deze antwoorden werden real-time geprojecteerd op groot scherm. Het resultaat werd verwerkt in een 'wordcloud'. Voor alle ziekenhuizen van het E17-ziekenhuisnetwerk staat de patiënt centraal. Samen versterken we elkaar om de patiëntenbeleving te blijven optimaliseren.

Week van dementie bij ZORG

In september 2023 stond de Dementieweek in ZORG-ziekenhuizen op de agenda. Een dag waarop we samen extra aandacht schenken aan mensen met dementie en hun naasten. Dementie heeft een diepgaande impact, niet alleen op de persoon zelf, maar ook op degenen die dagelijks voor hen zorgen.

Op donderdag 21 september 2023 vierden ZORG-ziekenhuizen de Werelddag Dementie. Dé gelegenheid bij uitstek om personen met dementie en hun mantelzorgers te steunen en ook patiënten en bezoekers te informeren over deze toenemende aandoening. Daartoe organiseerden AZ Sint-Elisabeth Zottegem en AZ Glorieux Ronse een hele week tal van acties:

- Affiches met tips op verpleegeenheden
- Fingerfood voor patiënten op Geriatrie
- Infonamiddag voor mantelzorgers
- Tips op digitale beeldschermen en tv-kanaal van gehospitaliseerde patiënten
- Vergeet-me-niet-kaartjes: om de mantelzorgers in de 'bloemetjes' te zetten, creëerden we speciale wenskaarten gedrukt op groeipapier met vergeet-me-niet-zaadjes. Een symbolische actie.

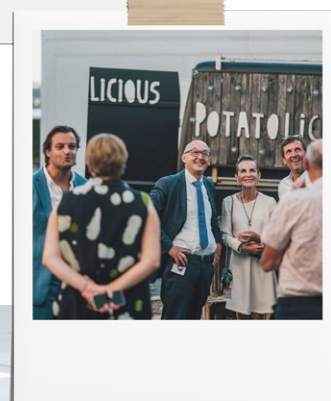
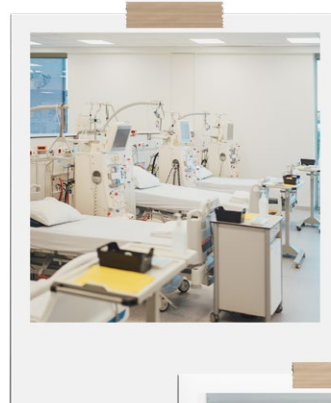

Terugblik opening Niercentrum en Tiendaagse van de Geestelijke Gezondheid

Niercentrum ZORG-ziekenhuizen feestelijk geopend

Op 14 september 2023 werd het gloednieuwe Niercentrum van beide ZORG-ziekenhuizen, in het AZ Sint-Elisabeth Zottegem, feestelijk geopend. Dat was niet alleen een mooi moment voor de dienst Nefrologie en de patiënten, maar ook een bekroning van de strategische samenwerking tussen het AZ Sint-Elisabeth in Zottegem en het AZ Glorieux in Ronse. De samenwerking van beide ziekenhuizen voor nierdialyse gaat maar liefst terug tot 1987. ZORG-ziekenhuizen avant la lettre dus.

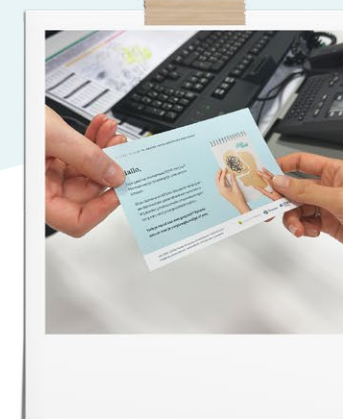
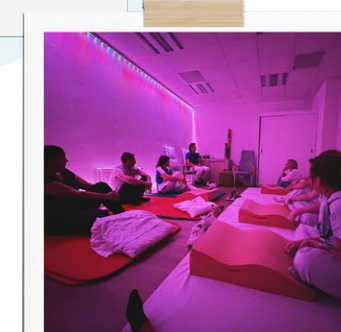
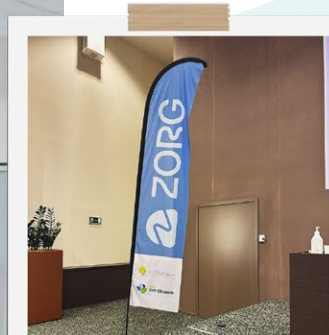
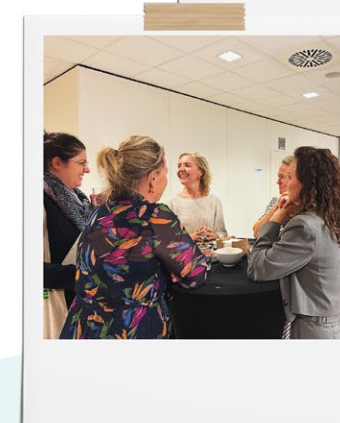
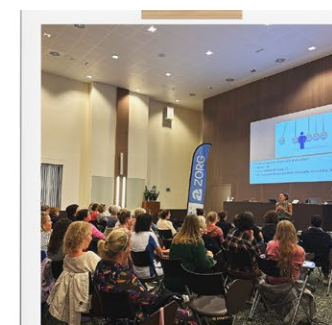

Tiendaagse van de Geestelijke

Gezondheid: samen veerKRACHTig

Het belang van mentale gezondheid van patiënten en medewerkers staat bij ZORG-ziekenhuizen hoog op de agenda. Zo organiseerden AZ Glorieux en AZ Sint-Elisabeth opnieuw de tiendaagse van de Geestelijke Gezondheid van 1 oktober tot 10 oktober 2023 met verschillende initiatieven voor patiënten en medewerkers.

Het thema van de tiendaagse stond in het teken van 'Kracht'. Elke persoon heeft de mogelijkheid om te groeien, talenten te ontwikkelen en zelfvertrouwen op te bouwen. Het ontdekken van eigen krachten leidt tot grotere levenskwaliteit. Samen veerKRACHTig, toch? Via workshops en een infosessies in ZORG-ziekenhuizen werd mentaal welzijn en psychische kwetsbaarheid bespreekbaar en werd het taboe rond mentale problemen doorbroken.

Kwalitatieve,
toegankelijke
en betaalbare
zorg voor de
inwoners van
de Vlaamse
Ardennen.

ZORG-ziekenhuizen, in de Vlaamse Ardennen, bieden medewerkers veel groeikansen

De ZORG-ziekenhuizen, AZ Glorieux in Ronse en AZ Sint-Elisabeth in Zottegem, zijn druk in de weer met de verdere uitbouw en verdieping van hun samenwerking. Op die manier kunnen artsen, verpleegkundigen, paramedici en alle andere medewerkers van beide ziekenhuizen volop kennis en ervaring uitwisselen. Het is een verhaal van groeien en doorgroeien in een sfeer van nabijheid en warme collegiale verbinding. Dat getuigen Hilde D'haenens (AZ Glorieux) en Lande Bijls (AZ Sint-Elisabeth).

“Een aantal jaren geleden begon ik hier als psychiatisch verpleegkundige op de PAAZ, de psychiatische afdeling”, vertelt Lande Bijls. “Vervolgens deed ik als stafmedewerker meer beleidsmatig werk en sinds deze zomer ben ik

aan de slag als zorgmanager in Zottegem.” Ook Hilde D'haenens begon als verpleegkundige. Vandaag is ze hoofdverpleegkundige in de dagkliniek Oncologie in Ronse.

“We hebben een breed scala aan medische en niet-medische functies”, schetst Lande. “Dat zorgt voor veel mogelijkheden om je loopbaan te ontwikkelen en groeikansen te grijpen. De samenwerking binnen ZORG biedt niet alleen extra kansen over de muren van de twee ziekenhuizen heen, maar creëert ook nieuwe profielen. Neem nu bijvoorbeeld de coördinator Transmurale zorg en Geïntegreerde zorg. Met deze nieuwe functie willen we onder andere de connectie met de eerstelijnszorg buiten het ziekenhuis versterken. Met onze beide ziekenhuizen kunnen we daarmee samen inzetten op onze regio.”

Middelgroot en familiaal

Het AZ Sint-Elisabeth en AZ Glorieux zijn middelgrote ziekenhuizen en dat spreekt veel medewerkers aan. “Beide ziekenhuizen zijn ‘op mensenmaat’ en bieden een familiale en vertrouwde werkomgeving”, zegt Lande. “De mensen die je tegenkomt in de wandelgangen, in het restaurant of op de parking, ken je persoonlijk. Dat creëert een gemoedelijke sfeer. Beide ziekenhuizen zetten daar ook op in, met initiatieven zoals workshops en teambuildings. Zo leer je elkaar beter kennen, los van de werkcontext en over de afdelingen heen. Maar er zijn ook veel initiatieven om bij elkaar op bezoek te gaan en van elkaar te leren via best practices.”

“Veel medewerkers wonen niet ver van hun werkplek”, getuigt Hilde. “We werken in een filevrije omgeving, dat is een grote troef voor de work-lifebalance. Laatst verwelkomden we in de dagkliniek twee nieuwe collega's die graag dichter bij huis wilden werken. Jonge ouders hebben meer tijd voor hun kinderen als ze minder lang in de auto zitten. Beide ziekenhuizen hebben ook een kinderopvang vlakbij. Het zorgt voor leuke beelden van medewerkers die bij het begin van de werkdag met hun kindje aankomen bij het ziekenhuis.” “Beide ziekenhuizen hebben zowat dezelfde grootte”, stipt Lande nog aan. “Dat helpt om elkaar

beter te leren kennen. Je neemt sneller de telefoon om een collega in het andere ziekenhuis te bellen als je een vraag hebt. Er is een grote bereidwilligheid om elkaar te helpen. Of dat de kwaliteit van de zorg verbetert? Jazeker. Zo brengen we de zorg samen op een nog hoger niveau.”

Bijscholing, een grote troef

De zorgsector is de groeisector bij uitstek. Voor verschillende profielen zijn er vacatures binnen ZORG. “De ervaringen die mensen meebrengen uit andere bedrijven en sectoren, zijn altijd welkom”, getuigt Lande. “Voor bepaalde functies heb je natuurlijk een specifiek diploma nodig. We zetten volop in op mensen die zich graag willen bijscholen en die willen doorgroeien. De overheid ondersteunt dat en we moedigen dat aan. Zo beginnen op de afdeling Geriatrie twee zorgkundigen aan de opleiding verpleegkunde.”

“Bijscholing is een van onze grote troeven, daar wordt echt op ingezet. Dat we deel uitmaken van het E17-ziekenhuisnetwerk helpt daarbij. Het is een netwerk van verschillende ziekenhuizen rond die autosnelweg. We kunnen ons laten inspireren door de andere ziekenhuizen en hebben toegang tot een groot aanbod van opleidingen.”

De ZORG-ziekenhuizen in Ronse en Zottegem breiden hun geïntegreerde samenwerking verder uit. Dat vergt steeds meer specifieke profielen die de verbinding tussen beide ziekenhuizen verder versterken. Ontdek hieronder alle vacatures van de ZORG-ziekenhuizen!

**Ontdek alle vacatures
bij AZ Glorieux Ronse:**

**Ontdek alle vacatures
van AZ Sint-Elisabeth
Zottegem:**

Bron: ZORG-ziekenhuizen in Ronse en Zottegem bieden medewerkers veel groeikansen. Jobat. Geraadpleegd op 8 december 2023, van <https://www.jobat.be/nl/art/zorg-ziekenhuizen-in-ronse-en-zottegem-bieden-medewerkers-veel-groeikansen>.

Nieuwe artsen versterken artsenkorps

Sinds augustus zijn een aantal nieuwe arts-specialisten gestart in onze ziekenhuizen.

Dr. Jeroen Cortier

AZ SINT-ELISABETH

Dienst: Neurochirurgie

Interessegebieden: Wervelzuilchirurgie, hersentumoren, functionele en stereotactische neurochirurgie

Contact: 09 364 88 09

www.sezz.be/artsen/dr-jeroen-cortier

Dr. Loïc Cuigniez

AZ SINT-ELISABETH

Dienst: Fysische Geneeskunde en revalidatie

Interessegebieden: Sportgeneeskunde, EMG, diagnostische echo, PRP, ESWT, infiltratietechnieken/echogeleide infiltraties

Contact: 09 364 89 15

www.sezz.be/artsen/dr-loic-cuigniez

Dr. Charlie De Rycke

AZ GLORIEUX

Dienst: Urgentiegeneeskunde

Contact: 055 23 63 49

www.azglorieux.be/nl/medisch-aanbod/artsen/de-rycke-charlie

Dr. Tim Flamant

AZ GLORIEUX

Dienst: Endocrinologie

Interessegebieden: Inwendige geneeskunde, endocrinologie, osteoporose, schildklierproblemen

Contact: 055 23 36 68

www.azglorieux.be/nl/medisch-aanbod/artsen/flamant-tim

Dr. Liselotte Hillaert

AZ GLORIEUX

Dienst: Tandheelkunde

Interessegebieden: Bijzondere tandheelkunde, kindertandheelkunde, narcodontie

Contact: 056 64 66 44

www.azglorieux.be/nl/medisch-aanbod/artsen/hillaert-lieselotte

Dr. Emilie Janssens

AZ SINT-ELISABETH

Dienst: Oncologie

Interessegebieden: Algemene hematologie, hemostaseproblemen

Contact: 09 364 87 50

www.sezz.be/artsen/dr-emilie-janssens

Dr. Selene Kock

AZ SINT-ELISABETH

Dienst: Pneumologie

Contact: 09 364 87 59

www.sezz.be/artsen/dr-selene-kock

Dr. Nele Loret

AZ SINT-ELISABETH

Dienst: Gynaecologie

Interessegebieden: Senologie, borstkanker

Contact: 09 364 84 30

www.sezz.be/artsen/dr-nele-loret

Dr. Mahadi Salah

AZ SINT-ELISABETH

Dienst: Neus-, keel- en oorziekten

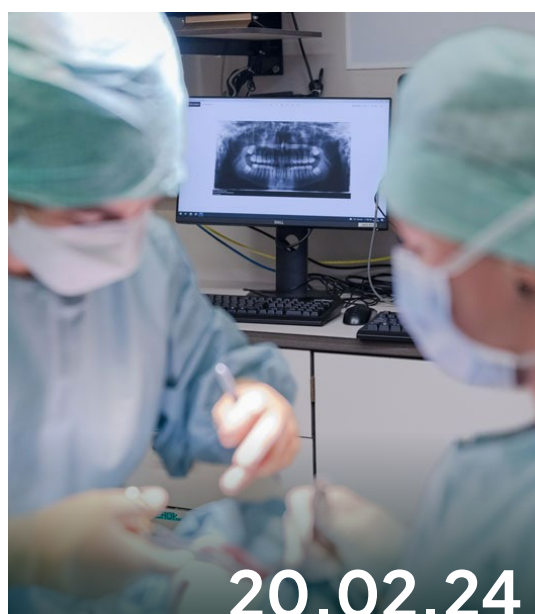
Contact: 09 364 84 62

www.sezz.be/artsen/dr-mahadi-salah

Markeer deze niet te missen evenementen alvast in je agenda

Symposium “Acute tandpijn vs. MKA urgenties”

- Uur: 19u30 – 22u00
- Organisator: ZORG-ziekenhuizen
- Locatie: Congrescentrum Glorieux

Info en inschrijven:
azglorieux.be/nl/kalender/symposium-mka

Symposium Borstkliniek

- Uur: 19u30 – 21u30
- Locatie: AZ Sint-Elisabeth Zottegem, Auditorium Prof. A. Prims (route 111)

Info en inschrijven:
www.sezz.be/events/borstkliniek

Symposium Fixatie: ‘Laat het los’

- Uur: 19u00 – 21u00
- Organisator: AZ Glorieux
- Locatie: Congrescentrum Glorieux

Info en inschrijven:
azglorieux.be/nl/kalender/symposium-fixatie

Lentesymposium: workshops

- Uur: 08u30
- Organisator: AZ Glorieux
- Locatie: Congrescentrum Glorieux

Info en inschrijven:
azglorieux.be/nl/kalender/lentesymposium

